

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення методичної ради університету
19 жовтня 2023 року,
протокол № 2

Перша проректорка, голова методичної
ради університету, кандидатка наук з
державного управління, доцентка

_____ Ірина КОВТУН

19 жовтня 2023 року

М.П.

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
з навчальної дисципліни
«ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ»
для підготовки на першому (освітньому) рівні
здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра
за спеціальністю 073 Менеджмент
галузі знань 07 Управління та адміністрування
денної форми навчання**

м. Хмельницький
2023

РОЗРОБНИК:

Доцентка кафедри менеджменту, економіки,
статистики та цифрових технологій,
кандидатка економічних наук, доцентка
06 вересня 2023 року

_____ Тетяна ПІХНЯК

СХВАЛЕНО

Рішення кафедри менеджменту,
економіки, статистики та цифрових технологій
08 вересня 2023 року, протокол № 1

Завідувачка кафедри, кандидатка економічних
наук, доцентка
08 вересня 2023 року

_____ Наталія ЗАХАРКЕВИЧ

Деканеса факультету управління та економіки,
кандидатка економічних наук, доцентка
11 вересня 2023 року

_____ Тетяна ТЕРЕЩЕНКО

ЗМІСТ

		Стор.
1.	Структура вивчення навчальної дисципліни	2
1.1.	Тематичний план навчальної дисципліни	2
1.2.	Лекції	3
1.3.	Семінарські (практичні, лабораторні) заняття	5
1.4.	Самостійна робота студентів	14
1.5.	Індивідуальні завдання	16
1.6.	Підсумковий контроль	18
2.	Схема нарахування балів	22
3.	Рекомендовані джерела	23
4.	Інформаційні ресурси в Інтернеті	29

1. Структура вивчення навчальної дисципліни

1.1. Тематичний план навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	с	лаб	інд	с.р.		л	с	лаб	інд	с.р.
Тема 1. Предмет і метод економічної теорії	10	2	2	-	-	6	10	1	1	-	-	8
Тема 2. Економічна система	14	4	4	-	-	6	14	1	1	-	-	12
Тема 3. Виробництво, його сутність та роль у житті суспільства	10	2	2	-	-	6	10	2	1	-	-	7
Тема 4. Теорія товару і грошей	14	4	2	-	-	8	14	2	1	-	-	11
Тема 5. Капітал підприємства, його кругообіг та обіг	14	2	4	-	-	8	14	2	2	-	-	10
Тема 6. Доходи населення, їх формування та розподіл	14	4	4	-	-	6	14	-	-	-	-	14
Тема 7. Ринкова економіка: суть, функції і структура. Суб'єкти ринкової економіки	12	2	2	-	-	8	12	-	-	-	-	12
Тема 8. Підприємство та підприємництво в ринковій економіці	12	2	2	-	-	8	12	2	2	-	-	8
Тема 9. Капітал сфери обігу	10	2	2	-	-	6	10	-	-	-	-	10
Тема 10. Ринкові відносини в аграрному секторі	10	2	2	-	-	6	10	-	-	-	-	10
Тема 11. Держава та її економічні функції	10	2	2	-	-	6	10	-	-	-	-	10
Тема 12. Світове господарство і міжнародні економічні відносини	10	2	2	-	-	6	10	-	-	-	-	10
Тема 13. Економічні аспекти глобальних проблем	10	2	2	-	-	6	10	-	-	-	-	10
Усього годин	150	32	32	-	-	86	150	10	8	-	-	132

1.2. Лекції

№ з/п	Назва і план теми	Кількість годин
1	2	3
1.	Предмет, метод і функції економічної теорії	2
1.1. 1.2. 1.3.	Становлення і основні етапи розвитку економічної теорії як науки. Предмет економічної теорії. Методи пізнання економічних процесів і явищ.	
2.	Економічна система суспільства	4
2.1. 2.2. 2.3. 2.4. 2.5.	Економічні потреби суспільства, їх суть і структура. Потреби та ресурси. Економічні інтереси: суть, структура, класифікація. Суть економічної системи, її структура. Змішана економічна система. Власність як економічна категорія. Суб'єкти та об'єкти власності. Типи, форми і види власності.	
3.	Виробництво, його сутність та роль у житті суспільства	2
3.1. 3.2. 3.3. 3.4. 3.5.	Виробництво як основа життя та розвитку суспільства. Процес праці і процес виробництва. Основні фактори суспільного виробництва, їх взаємозв'язок. Основні форми організації суспільного виробництва: натуральне і товарне. Ефективність виробництва її економічні та соціальні показники. Відновлення виробництва після війни.	
4.	Теорія товару і грошей	4
4.1. 4.2. 4.3. 4.4. 4.5. 4.6.	Товар як фундаментальна категорія товарного виробництва. Суть вартості товару та визначення її величини. Закон вартості, його сутність та функції. Теоретичні концепції виникнення та сутність грошей. Функції грошей. Види грошей. Закон грошового обігу. Інфляція, її види, причини та соціально-економічні наслідки. Вплив інфляції на економіку України. Антиінфляційна політика держави.	
5.	Капітал підприємства, його кругообіг та обіг	2
5.1. 5.2. 5.3. 5.4.	Сутність капіталу, зміст та форма. Промисловий капітал та його кругообіг. Основний і оборотний капітал, час обороту капіталу та його складові частини. Амортизація та відтворення основного капіталу. Фізичний та моральний знос основного капіталу.	
6.	Доходи населення, їх формування та розподіл	4
6.1. 6.2. 6.3. 6.4.	Доходи, їх види та джерела формування. Сутність та механізм розподілу доходів. Заробітна плата, її форми та системи. Номінальна та реальна заробітна плата. Сімейні доходи. Заощадження. Крива Лоренца та коефіцієнт Джині. Соціальні аспекти економічних відносин.	
7.	Теоретичні основи ринкової економіки та її основні елементи	2

7.1.	Умови функціонування ринкової економіки. Суть і функції ринку.	
7.2.	Попит і пропозиція як елементи ринку. Ринкова рівновага.	
7.3.	Еластичність попиту і пропозиції.	
7.4.	Економічна сутність конкуренції. Закон конкуренції.	
7.4.	Суть, причини та види монополії.	
8.	Підприємство та підприємництво в ринковій економіці	2
8.1.	Сутність підприємництва його суб'єкти та форми.	
8.2.	Ризик в діяльності підприємства та управління ним.	
8.3.	Перспективи розвитку підприємництва в Україні.	
8.4.	Система державної підтримки малого і середнього бізнесу.	
9.	Капітал сфери обігу	2
9.1.	Сфера обігу в ринковій економіці. Суть, функції та місце сфери обігу у ринковій економіці.	
9.2.	Торговельний капітал та його еволюція за сучасних умов.	
9.3.	Генезис, природа і джерела позичкового капіталу. Норма позичкового проценту.	
9.4.	Акціонерно-корпоративний капітал. Цінні папери.	
10.	Ринкові відносини в аграрному секторі	2
10.1.	Рента та рентні відносини.	
10.2.	Агропромислова інтеграція і агропромисловий комплекс.	
10.3.	Державна політика регулювання сільськогосподарського виробництва.	
11.	Держава та її економічні функції	2
11.1.	Державне регулювання економіки: суть, межі, форми, методи та інструменти.	
11.2.	Фінансова система, її суть та структура.	
11.3.	Податки: суть, функції. Крива Лаффера.	
12.	Світове господарство і міжнародні економічні відносини	2
12.1.	Суть світового господарства, етапи його розвитку.	
12.2.	Форми міжнародних економічних відносин.	
12.3.	Економічна інтеграція. Її суть та стадії.	
12.4.	ТНК в системі міжнародних економічних зв'язків.	
13.	Економічні аспекти глобальних проблем	2
13.1.	Причини виникнення, сутність і класифікація глобальних проблем.	
13.2.	Паливно-енергетична та сировинна проблеми.	
13.3.	Екологічна криза та форми її прояву.	
13.4.	Демографічні проблеми світу та шляхи їх вирішення.	
13.5.	Необхідність і форми міжнародного співробітництва у вирішенні глобальних проблем та розвитку світового господарства.	
	Усього	32

1.3. Семінарські заняття

Семінарське заняття 1

Тема 1. Предмет, метод і функції економічної теорії

Питання для усного опитування та дискусії

- 1.1. Становлення і основні етапи розвитку економічної теорії як науки.
- 1.2. Сучасні напрями, школи і течії економічної теорії.
- 1.3. Предмет економічної теорії. Функції економічної теорії.
- 1.4. Система економічних законів.
- 1.5. Методи пізнання економічних процесів і явищ:
- 1.6. Взаємозв'язок економічної теорії, економічної політики та господарської практики.

Аудиторна письмова робота

Виконання здобувачами вищої освіти тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: економічна теорія, предмет економічної теорії, економічні закони.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Зародження економіко-теоретичних знань. Становлення і основні етапи розвитку економічної теорії як науки. Сучасні напрями, школи і течії економічної теорії. Розвиток економічної думки в Україні.

Предмет економічної теорії і його тлумачення різними школами. Складові частини сучасної; економічної теорії. Позитивна та нормативна економічна теорія. Економічне мислення, його види та роль у розумінні економічного життя суспільства.

Економічні закони, принципи і категорії. Система економічних законів. Методологічні аспекти пізнання, механізму дії та використання економічних законів.

Методи пізнання економічних процесів і явищ. Загальні та спеціальні методи наукового пізнання та їх використання. Функції економічної теорії.

Місце економічної теорії в системі економічних наук. Економічна теорія та економічна політика. Економічна теорія як основа економічної політики. Основні напрями, пріоритети, методи, інструменти економічної політики.

Семінарське заняття 2, 3

Тема 2. Економічна система суспільства

Питання для усного опитування та дискусії

- 2.1. Економічні потреби суспільства, їх суть і структура. Корисність продукту. Потреби та ресурси.
- 2.2. Економічні інтереси: суть, структура, класифікація. Взаємодія потреб та інтересів як рушійна сила соціально-економічного прогресу.
- 2.3. Суть економічної системи, її структура. Типи економічних систем. Змішана економічна система.
- 3.1. Власність як економічна категорія. Суб'єкти та об'єкти власності.
- 3.2. Структура економічної власності. Типи і форми власності.
- 3.3. Основні тенденції у відносинах власності на сучасному етапі.
- 3.4. Особливості розвитку відносин власності в Україні. Економічна суть роздержавлення власності. Приватизація.

Аудиторна письмова робота

Виконання здобувачами вищої освіти тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки:

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: економічні потреби, економічні інтереси, економічна система, власність, форми власності, типи власності.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Економічні потреби суспільства, їх суть та структура. Піраміда Маслоу. Поняття безмежності потреб. Закон зростання потреб та механізм його дії. Проблеми використання закону зростання потреб у процесі виробництва матеріальних благ. Економічні блага.

Економічні інтереси: сутність, суб'єкти, класифікація. Суперечності інтересів економічних суб'єктів та форми їх розв'язання. Інтереси і потреби: діалектика взаємозв'язку. Взаємодія потреб та інтересів як рушійна сила соціально-економічного прогресу.

Економічна система, її сутність та основні структурні елементи. Типи економічних систем. Традиційна економіка. Економічна система вільного капіталізму. Командно-адміністративна система. Система змішаної економіки. Перехідні економічні системи, їх зміст та основні риси. Формування інституційних та економічних умов переходу до нової системи господарювання. Криза та розпад командно-адміністративної системи і необхідність переходу економіки постсоціалістичних країн до ринкових відносин. Концепції різноманітності форм переходу різних країн до ринкової економіки.

Основні напрямки формування сучасних ринкових відносин. Формування державного і ринкового механізмів регулювання економіки.

Власність як економічна категорія. Суб'єкти та об'єкти. Типи, форми і види власності. Основні тенденції розвитку власності на сучасному етапі. Необхідність різноманітних форм власності в ринковій економіці. Трансформація форм власності в Україні. Роздержавлення. Приватизація. Світовий досвід. Сучасний стан відносин власності в Україні. Економічні школи щодо періодизації суспільного розвитку.

Семінарське заняття 4

Тема 3. Виробництво, його сутність та роль у житті суспільства

Питання для усного опитування та дискусії

- 4.1. Виробництво як основа життя та розвитку суспільства. Процес праці і процес виробництва.
- 4.2. Економічний вибір. Крива виробничих можливостей. Основні фактори суспільного виробництва, їх взаємозв'язок.
- 4.3. Ресурси виробництва та їх види.
- 4.4. Ефективність виробництва її економічні та соціальні показники.
- 4.5. Основні форми організації суспільного виробництва: натуральне і товарне. Суспільний поділ праці.
- 4.6. Товарне виробництво як основа ринкової економіки.

Аудиторна письмова робота

Виконання здобувачами вищої освіти тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки:

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: виробництво, ресурси, крива виробничих можливостей, товарне виробництво.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Виробництво як визначальний фактор потреб суспільства та їх розвитку. Зміст і структура суспільного виробництва. Матеріальне та нематеріальне виробництво, їх сутність і взаємозв'язок.

Ресурси виробництва та їх види. Використання економічних ресурсів. Абсолютна та відносна обмеженість (рідкісність) ресурсів. Межа економічних можливостей.

Економічний вибір. Крива виробничих можливостей. Основні фактори виробництва та їх взаємозв'язок. Ефективність виробництва, її сутність, економічні та соціальні показники.

Форми організації суспільного виробництва: натуральне і товарне. Еволюція товарного виробництва. Товарне виробництво, умови та причини його виникнення. Проста і розвинена форми товарного виробництва, їх спільні риси та відмінності. Товарне виробництво як основа ринкової економіки та його роль в економічному розвитку суспільства.

Семінарське заняття 5

Тема 4. Теорія товару і грошей

Питання для усного опитування та дискусії

- 5.1.Товар як фундаментальна категорія товарного виробництва.
- 5.2.Закон вартості, його сутність та функції.
- 5.3.Розвиток товару і товарного виробництва в сучасних умовах.
- 5.4.Еволюція форм вартості і виникнення грошей. Роль грошей в ринковій економіці. Суть грошей, їх функції. Гроші та ціна.
- 5.5.Грошовий обіг, його закони і методи регулювання. Сучасні зміни в ринковому обігу.
- 5.6.Суть, причини, наслідки інфляції, шляхи подолання.
- 5.7. Роль міжнародних інвестицій у відновленні України.

Аудиторна письмова робота

Виконання здобувачами вищої освіти тестових завдань та практичних ситуацій з питань теми заняття.

Методичні вказівки:

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: товар, вартість, мінова вартість, гроші, інфляція.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Товар і його властивості. Вартість. Мінова вартість. Споживна вартість та її показники. Теорії вартості: трудова, маржиналістська і неокласична. Розвиток товару і товарного виробництва за сучасних умов.

Теоретичні концепції виникнення та сутність грошей. Функції грошей. Історичний підхід у розгляді функцій грошей. Види грошей: паперові, металеві, кредитні, безготівкові, електронні. Обіг готівкових та безготівкових грошей. Сучасні зміни в грошовому обігу. Закон грошового обігу. Історичний досвід України в створенні національної грошової одиниці.

Інфляція, її суть і причини. Темпи інфляції. Види інфляції. Соціально-економічні наслідки інфляції.

Роль міжнародних інвестицій у відновленні України.

Практичні ситуації

1. Індивідуальні затрати на виробництво товару однакової споживної вартості у I групі підприємств дорівнюють 8 годин, у II групі – 10 годин, у III групі – 12 годин. Перша група виробляє 200 одиниць товару, друга група – 800, третя група – 300. Визначте суспільно необхідний час для виробництва одиниці товару.
2. На виробництво одиниці товару одна група товаровиробників витрачає 10, інша – 12, третя – 14 годин. Визначте суспільно необхідний час виготовлення товару, якщо перша група виробляє 25%, друга – 60%, третя – 15 % усіх товарів.
3. Розрахуйте обсяг грошової маси, необхідної для обігу, якщо швидкість обігу грошової одиниці - 3, фізичний обсяг товарів - 4 одиниці, а середня ціна - 8 грн. за одиницю товару.

Семінарське заняття 6, 7

Тема 5. Капітал підприємства, його кругообіг та обіг

Питання для усного опитування та дискусії

- 7.1.Сутність капіталу, його матеріально-речовий зміст та соціально-економічна форма.
- 7.2.Промисловий капітал та його кругообіг.
- 7.3.Основний і оборотний капітал. Час обороту капіталу та його складові частини.
- 7.1.Амортизація та відтворення основного капіталу. Фізичний та моральний знос основного капіталу.
- 7.2.Оборотні засоби та їх структура.
- 7.3.Показники ефективності використання основного та обігового капіталу. Рентабельність.

Аудиторна письмова робота

Виконання здобувачами вищої освіти тестових завдань та практичних ситуацій з питань теми заняття.

Методичні вказівки:

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: капітал, кругооборот капіталу, основний капітал, оборотний капітал, амортизація, рентабельність.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Сутність капіталу, його матеріально-речовий зміст та соціально-економічна форма. Капітал як фактор виробництва. Структура капіталу та його обіг. Кругообіг капіталу. Промисловий капітал. Стадії кругообігу і функціональні форми промислового капіталу. Основний капітал. Фізичне та моральне зношення основного капіталу. Механізм відтворення основного капіталу. Амортизація. Норма амортизації. Амортизаційний фонд як одне з джерел відтворення основного капіталу. Обіговий капітал. Час і швидкість обігу. Фактори, що впливають на швидкість обігу. Оборотні засоби та їх структура. Показники ефективності використання основного та обігового капіталу. Рентабельність.

Практичні ситуації

1. Виробничий цикл продовжується протягом 6 місяців. Для його забезпечення авансується 90 тис. гр. од. на закупку сировини і матеріалів, і 15 тис. гр. од. – на паливо і електроенергію. Заробітна плата виділяється кожного місяця по 10 тис. гр. од. Визначте величину оборотного капіталу і число його оборотів протягом року.
2. Підприємець установив 30 верстатів по 15 тис. дол. Термін їх використання – 10 років, але через 6 років вони морально застаріли. Вартість нових верстатів подібного призначення зменшилась у 2 рази. Визначте суму витрат від морального зношення. Які види морального зношення вам відомі?
3. Знайдіть норму й суму амортизації, використовуючи наступні дані, якщо основний капітал становить 12 млн. грн., а термін служби основного капіталу – 5 років.
4. Вартість виробленої продукції складає 1 000 гривень, вартість основних фондів, за допомогою яких вона вироблена – 2 000 гривень, вартість використаних матеріалів – 400 гривень. Розрахуйте значення показників фондівіддачі та фондомісткості, матеріалівіддачі та матеріаломісткості.

Семінарське заняття 8, 9

Тема 6. Доходи населення, їх формування та розподіл

Питання для усного опитування та дискусії

- 8.1. Доходи, їх види та джерела формування. Сутність та механізм розподілу доходів.
- 8.2. Суть заробітної плати.
- 8.3. Підприємницький дохід. Доходи від власності та рентні доходи.
- 8.4. Сімейні доходи, їх структура та використання. Диференціація доходів населення. Заощадження населення.
- 9.1. Соціальні аспекти економічних відносин. Рівень та якість життя населення.
- 9.2. Система соціального захисту населення.
- 9.3. Роль держави у регулюванні розподілу доходів і забезпеченні соціального захисту.
- 9.4. Відновлення соціальної сфери та підтримка громадян у період війни.

Аудиторна письмова робота

Виконання здобувачами вищої освіти тестових завдань та практичних ситуацій з питань теми заняття.

Методичні вказівки:

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: доходи, заробітна плата, підприємницький дохід, сімейні доходи, крива Лоренца, рівень життя, бідність.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Доходи, їх види та джерела формування. Сутність та механізм розподілу доходів. Функціональний та персональний розподіл доходів. Форми розподілу доходів за трудові результати та економічну діяльність.

Заробітна плата: сутність, форми та системи заробітної плати. Дохід від кооперативно-колективної та індивідуальної трудової діяльності. Підприємницький дохід. Доходи від власності та рентні доходи. Сімейні доходи, їх структура та використання. Заощадження як необхідний елемент у структурі сімейних доходів. Номінальні та реальні доходи. Диференціація доходів та її межі. Крива Лоренца та коефіцієнт Джині.

Соціальні аспекти економічних відносин. Рівень та якість життя населення. Прожитковий мінімум. Бідність. Необхідність та сутність системи соціального захисту населення. Основні елементи механізму соціального захисту. Державне регулювання розподілу доходів. Роль держави у забезпеченні соціального захисту в умовах переходу до ринкової економіки.

Відновлення соціальної сфери та підтримка громадян у період війни. Підготовка ринку праці до потреб відновлювальної економіки.

Практичні ситуації

1. Розрахуйте індекс зростання реальної заробітної плати, якщо відомо, що номінальна заробітна плата виросла в 1,5 рази, а ціни – на 20 %. Робітник має погодинну ставку 1,5 грн. У перший тиждень місяця він працював 40 год., у другий – 40, у третій – 48, у четвертий – 52 год. Нормальна тривалість робочого тижня – 40 год. За наднормовий час він отримує 1,5 ставки за перші 10 відпрацьованих годин, 2 ставки – понад 10 годин. Розрахуйте величину загального місячного заробітку робітника.
2. Робітник 5-го розряду працював у цеху 20 робочих днів. Тарифний коефіцієнт для робітника цього розряду – 1,8, денна тарифна ставка робітника 1-го розряду визначена в розмірі 5 грн. Визначте денну і місячну заробітну плату робітника, а також вкажіть, до якої системи заробітної плати належить така організація оплати праці?
3. За робочий день робітник виробив 18 деталей, за кожен з яких відповідно до розцінок отримав 0,5 грн., а всього – 9 грн. У процесі праці він зекономив матеріалів на 200 грн. Відповідно до існуючого положення частина зекономлених ресурсів у грошовій формі видається у вигляді премії робітникові, а інша залишається підприємству. Визначте загальний денний заробіток робітника та систему заробітної плати, яка застосовується на підприємстві.

Семінарське заняття 10

Тема 7. Теоретичні основи ринкової економіки та її основні елементи

Питання для усного опитування та дискусії

- 10.1. Об'єктивні передумови виникнення ринку. Основні ознаки ринкової економіки.
- 10.2. Суть і функції ринку
- 10.3. Структура ринку.
- 10.4. Основні суб'єкти ринкової економіки.
- 10.5. Попит і пропозиція як елементи ринку. Закон попиту і пропозиції.
- 10.6. Ціни та ціноутворення.
- 10.7. Конкуренція: суть, форми, методи. Закон конкуренції.
- 10.8. Суть, причини та види монополії. Форми монополій. Монопольна влада. Економічні наслідки монополізму. Проблема обмеження конкуренції з боку монополій.

10.9. Держава як організатор конкурентних відносин. Антимонопольне законодавство. Антимонопольна політика в Україні.

10.10. Ефективні стратегії для відновлення ринкової економіки після кризи.

Аудиторна письмова робота

Виконання здобувачами вищої освіти тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки:

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: ринок, ринкова інфраструктура, попит, пропозиція, ціна, ринкова рівновага, конкуренція, монополія.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Теоретичні засади становлення ринкових відносин. Об'єктивні передумови виникнення ринку. Поняття ринок. Риси, структура та функції ринку. Види ринків. Критерії класифікації ринків та їх структура. Характерні ознаки сучасного ринку.

Об'єктивна зумовленість та сутність ринкової інфраструктури. Основні суб'єкти ринкової економіки. Держава як суб'єкт ринкового господарства. Соціально-економічна характеристика елементів ринку та умови їх формування в Україні.

Сутність попиту і фактори, що його визначають. Закон попиту. Винятки дії закону попиту. Крива попиту. Зв'язок між попитом і ціною. Зміщення кривої попиту під впливом дії нецінових факторів.

Пропозиція: зміст і фактори, що на неї впливають. Закон пропозиції. Крива пропозиції та її властивості. Зв'язок між пропозицією і ціною. Нецінові фактори зміни пропозиції. Зміщення кривої пропозиції під впливом дії нецінових факторів. Особливості формування і зміни кривих пропозицій в перехідних економічних системах.

Ринкова рівновага. Утворення рівноважної ціни та рівноважного обсягу виробництва. Фактори, які впливають на зміну ринкової рівноваги.

Сутність ціни. Механізм формування і функції ціни. Види цін. Концепція ціноутворення по Маршалу.

Сутність конкуренції. Місце конкуренції в ринковій економіці. Форми конкуренції. Типи конкурентної поведінки. Функції конкуренції. Методи конкурентної боротьби. Позитивні й негативні наслідки конкуренції.

Монополія та типи монополізації. Види монополій. Монопольна влада. Критерії та межі монополізації економіки. Недоліки надмірної монополізації економіки. Економічні наслідки монополій. Ринок монополістичної конкуренції. Особливості монополістичної конкуренції. Олігополістичний ринок. Суть олігополії. Олігополія і конкуренція. Олігополія та економічна ефективність.

Антимонопольна політика і антимонопольне законодавство. Світовий досвід створення антимонопольного законодавства. Проведення антимонопольної практики. Антимонопольна політика в Україні.

Ефективні стратегії для відновлення ринкової економіки після кризи.

Семінарське заняття 11

Тема 8. Підприємство та підприємництво в ринковій економіці

Питання для усного опитування та дискусії

- 11.1. Сутність підприємництва та умови його існування. Види, суб'єкти та форми підприємництва.
- 11.2. Підприємство як суб'єкт економічної системи. Функції підприємств.
- 11.3. Ризик в діяльності підприємства та управління ним. Проблеми банкрутства.
- 11.4. Перспективи розвитку підприємництва в Україні.
- 11.5. Виклики та можливості для малого бізнесу під час та після завершення війни в Україні.
- 11.6. Система державної підтримки малого і середнього бізнесу.
- 11.7. Переваги і недоліки цифровізації для малих та середніх підприємств.
- 11.8. Стратегії для відновлення промислового виробництва країни.

11.9. Програми підтримки малого та середнього бізнесу під час відновлення.

Аудиторна письмова робота

Виконання здобувачами вищої освіти тестових завдань з питань теми заняття

Методичні вказівки:

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: підприємство, підприємництво, банкрутство.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Підприємство як суб'єкт економічної системи. Організаційно-правові форми підприємств. Соціально-економічна характеристика підприємств. Функції підприємства. Організація процесу виробництва. Обмеженість ресурсів та шляхи її подолання.

Продукція підприємств та її економічні форми. Суть підприємництва та умови його існування. Види та суб'єкти підприємницької діяльності. Форми підприємництва. Підприємництво і бізнес. Перспективи розвитку підприємництва в Україні. Проблема банкрутства підприємств. Законодавство про банкрутство.

Переваги і недоліки цифровізації для малих та середніх підприємств.

Стратегії для відновлення промислового виробництва країни. Виклики та можливості для малого бізнесу під час та після завершення війни в Україні. Програми підтримки малого та середнього бізнесу під час відновлення.

Семінарське заняття 12

Тема 9. Капітал сфери обігу

Питання для усного опитування та дискусії

- 12.1. Сфера обігу в ринковій економіці. Суть, функції та місце сфери обігу у ринковій економіці
- 12.2. Природа і генезис торговельного капіталу. Торговий прибуток. Товарна біржа.
- 12.3. Генезис, природа і джерела позичкового капіталу. Норма позичкового проценту.
- 12.4. Кредит як форма руху позичкового капіталу. Форми кредиту.
- 12.5. Акціонерно-корпоративний капітал. Цінні папери.
- 12.6. Банківська система як інфраструктурний елемент сучасної ринкової економіки.
- 12.7. Фондова біржа та її функції.

Аудиторна письмова робота

Виконання здобувачами вищої освіти тестових завдань та практичних ситуацій з питань теми заняття.

Методичні вказівки:

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є:сфера обігу, торговельний капітал, товарна біржа, позичковий капітал, кредит, процентна ставка, банк, акції, облігації, фондова біржа.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Сфера обігу в ринковій економіці. Виникнення сфери товарного обігу в процесі еволюції товарно-грошових відносин. Сутність, функції та місце сфери обігу у ринковій економіці. Сфера обігу як сфера функціонування торговельно-мінових та кредитних відносин, торговельного та позичкового капіталу. Торговельний капітал та його еволюція за сучасних умов. Особливості сфери функціонування торговельного капіталу та його функціональна структура. Сучасні форми торговельного підприємництва. Товарна біржа. Торгові домівки. Інтернет-торгівля у сфері ринкової інфраструктури. Торговельний прибуток і його норма.

Позичковий капітал як відокремлена частина грошових функціональних форм промислового і торговельного капіталу. Сутність та джерела позичкового капіталу. Позичковий процент і його джерела. Норма позичкового проценту та його динаміка. Роль процентної ставки. Кредит як форма руху позичкового капіталу. Форми кредиту. Роль і функції кредиту в сучасній ринковій економіці.

Банківська система як інфраструктурний елемент сучасної ринкової економіки. Банки, їх види та функції. Позабанківські кредитні заклади. Акціонерно-корпоративний капітал. Цінні

папери акціонерних товариств. Акції. Облігації. Казначейські зобов'язання та ощадні сертифікати. Ринок цінних паперів. Фондова біржа та її функції.

Практичні ситуації

1. Номінальна вартість однієї акції – 1000 грн., розмір річного дивіденду – 30 % на акцію, рівень позичкового банківського процента – 20 %. Визначте курсову ціну акції.
2. Розмір позики складає 10 тис. дол., а строк її погашення 2 роки. Доход, який отримує власник капіталу у формі процента, складає 800 дол. Визначте річну норму процента.
3. Капітал у розмірі 800 тис. дол. віддається у позику на 6 місяців при нормі процента – 5%. Визначте суму доходу, яку отримує власник капіталу у формі процента.
4. Щорічно дивіденд на акцію складає 12 дол., а рівень позичкового процента – 4%. Визначте курс акцій.
5. Акціонерне товариство випустило 1000 акцій на суму в 1,5 млн. грн. 25 % акцій залишило в себе. Через рік доход акціонерного товариства склав 15 %. Банківський процент на цей час був 10 %. Вирахувати засновницький прибуток.

Семінарське заняття 13

Тема 10. Ринкові відносини в аграрному секторі

Питання для усного опитування та дискусії

- 13.1. Аграрні відносини, їх зміст та специфіка.
- 13.2. Рентні відносини. Сутність земельної ренти, її види та механізм створення.
- 13.3. Земля як економічна категорія і фактор виробництва. Форми власності на землю і форми господарювання у сільському господарстві. Ринок землі. Ціна землі.
- 13.4. Агропромислова інтеграція і агропромисловий комплекс. Агробізнес.
- 13.5. Державна політика регулювання сільськогосподарського виробництва.
- 13.6. Інновації в сільському господарстві після війни.

Аудиторна письмова робота

Виконання здобувачами вищої освіти тестових завдань та практичних ситуацій з питань теми заняття.

Методичні вказівки:

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: аграрна сфера, аграрні відносини, рента, ринок землі, ціна землі, агропромислова інтеграція.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Аграрна сфера виробництва та її особливості. Сутність аграрних відносин. Форми господарювання у сільському господарстві: фермерські, кооперативні, державні, змішані. Рентні відносини. Сутність земельної ренти, її види та механізм створення. Розподіл і використання рентного доходу. Ринок землі. Попит і пропозиція на землю. Ціна землі.

Агропромислова інтеграція й агропромисловий комплекс. Механізм реалізації аграрних відносин в сучасних умовах. Державна політика регулювання та підтримки сільськогосподарського виробника.

Інновації в сільському господарстві після війни.

Практичні ситуації

1. Суспільна ціна виробництва 1 тонни сільськогосподарської продукції становить 60 грн. Із земельної ділянки отримали 7 т. продукції, індивідуальна ціна виробництва якої дорівнює 280 грн. Розрахуйте величину диференціальної ренти.

2. Розрахуйте ціну ділянки землі за умови, що вона приносить щорічну ренту в 25 тис. грн., а банківський процент складає 8 %.
3. Яку ренту приносила ділянка землі, продана за 55 тис. грн., якщо банківський процент на той час складав 12 %?
4. Визначте суспільну ціну виробництва 1 ц. зерна, якщо його індивідуальна ціна виробництва на гірших земельних ділянках становить 20 дол., на середніх – 17 дол., на кращих – 14 дол.

Семінарське заняття 14

Тема 11. Держава, та її економічні функції

Питання для усного опитування та дискусії

- 14.1. Необхідність і суть державного регулювання в ринковій економіці.
- 14.2. Форми, методи та інструменти державного регулювання економіки.
- 14.3. Фінанси в системі економічних відносин.
- 14.4. Відновлення ліквідності та стабільності фінансової системи країни.
- 14.5. Інструменти монетарної політики у поствоєнний період.
- 14.6. Стабільність валютного курсу в умовах відновлення країни.
- 14.7. Податкова система і податкове регулювання.
- 14.8. Цифровізація та її вплив на ефективність державних послуг.

Аудиторна письмова робота

Виконання здобувачами вищої освіти тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки:

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: державне регулювання економіки, фінансова система, державний бюджет, податки, крива Лаффера.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Необхідність і межі державного регулювання ринкової економіки. Держава як суб'єкт економічної системи. Теоретичні погляди на роль держави в економіці та їх еволюція. Економічні функції держави. Форми, методи та інструменти державного регулювання економіки.

Фінансова система. Суть і структура фінансової системи. Державний бюджет. Місцеві бюджети. Формування доходів і витрат державних та місцевих бюджетів.

Податки. Елементи системи оподаткування. Крива Лаффера. Функції податків: фіскальна, регулююча, стимулююча. Класифікація податків. Бюджетно-податкова система як інструмент економічної політики держави. Необхідність державного регулювання в умовах ринкової економіки. Співвідношення державного і ринкового механізмів регулювання національної економіки.

Цифровізація та її вплив на ефективність державних послуг.

Відновлення ліквідності та стабільності фінансової системи країни. Інструменти монетарної політики у поствоєнний період. Стабільність валютного курсу в умовах відновлення країни.

Семінарське заняття 15

Тема 12. Світове господарство і міжнародні економічні відносини

Питання для усного опитування та дискусії

- 15.1. Суть світового господарства, етапи його розвитку. Сучасна організаційно-економічна структура світового господарства. Закономірності розвитку світового господарства.
- 15.2. Форми міжнародних економічних відносин.
- 15.3. Економічна інтеграція. Її суть та стадії.
- 15.4. ТНК в системі міжнародних економічних зв'язків.
- 15.5. Міжнародний поділ праці та його основні форми. Міжнародна торгівля.
- 15.6. Міжнародний рух капіталу. Причини, форми вивозу капіталу.

- 15.7. Світові валютно-кредитні відносини.
- 15.8. Міжнародна міграція робочої сили.
- 15.9. Роль міжнародних організацій у відновленні економіки країни.

Аудиторна письмова робота

Виконання здобувачами вищої освіти тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки:

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: світове господарство, міжнародна економічна інтеграція, міжнародна торгівля, міжнародний поділ праці, міжнародний рух капіталів, вивіз капіталу, МВФ, валютна система, валютні ринки

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Сутність та етапи становлення світового господарства. Структура, основні риси та закономірності його розвитку. Інтернаціоналізація господарського життя. Інтеграційні процеси на сучасному етапі. Основні форми міжнародних економічних відносин та види інтеграційних формувань. Міжнародна економічна інтеграція. Інтеграційні зв'язки й механізм міжнародного співробітництва. Головні інтеграційні угруповання світу. Процеси інтеграції у Європі та її форми. Роль транснаціональних корпорацій в інтернаціоналізації суспільного виробництва. Місце Європейського економічного співтовариства у світовій економіці. Перспективи інтеграції економіки України у світову економічну систему. Роль міжнародних організацій у відновленні економіки країни.

Роль України в європейській політиці безпеки. Соціальні аспекти євроінтеграції в Україні. Політика безпеки в контексті євроінтеграції. Роль міжнародної допомоги у відновленні України.

Міжнародна торгівля та її економічні основи. Міжнародний поділ праці, його принципи і форми. Міжнародна спеціалізація і кооперація виробництва. Особливості поділу праці в сучасних умовах. Теорії міжнародної торгівлі. Протекціонізм і вільна торгівля. Митні та немитні засоби регулювання зовнішньої торгівлі. Всесвітній ринок товарів та послуг. Структура світового ринку. Основні тенденції розвитку світового ринку. Методи конкурентної боротьби на світовому ринку. Міжнародні торговельні організації.

Міжнародний рух капіталів. Причини, форми вивозу капіталу. Особливості вивозу капіталу на нинішньому етапі розвитку світового господарства. Наслідки вивозу капіталу. Прямі та портфельні інвестиції. Міжнародні кредити.

Міжнародний валютний фонд. Європейський банк реконструкції та розвитку. Міжнародні валютно-фінансові відносини. Зміст і структура світової валютної системи. Валютні ринки. Конвертованість національних валют. Фіксований і плаваючий курс. Міжнародні валютно-фінансові організації.

Міжнародна міграція робочої сили. Сутність і причини міжнародної міграції робочої сили. Основні напрями міграції. Утворення міжнародного ринку робочої сили.

Семінарське заняття 16

Тема 13. Економічні аспекти глобальних проблем

Питання для усного опитування та дискусії

- 16.1. Причини виникнення, сутність і класифікація глобальних проблем.
- 16.2. Паливно-енергетична та сировинна проблеми.
- 16.3. Екологічна криза та форми її прояву. Екологічні аспекти відновлення України після війни.
- 16.4. Демографічні проблеми світу та шляхи їх вирішення.
- 16.5. Необхідність і форми міжнародного співробітництва у вирішенні глобальних проблем та розвитку світового господарства.
- 16.6. Основні екологічні проблеми в Україні під час війни та їх вирішення в рамках сталого розвитку.
- 16.7. Досвід інших країн у відновленні після конфліктів.
- 16.8. Вплив цифровізації на розвиток «зелених» технологій та сталого розвитку.

16.9. Необхідність і форми міжнародного співробітництва у вирішенні глобальних проблем та розвитку світового господарства.

Аудиторна письмова робота

Виконання здобувачами вищої освіти тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки:

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: глобальні проблеми, екологічна криза, паливно-енергетична криза, демографічні проблеми.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Причини виникнення, сутність і класифікація глобальних проблем. Глобальні проблеми і шляхи їх розв'язання людством. Сучасні глобальні проблеми.

Паливно-енергетична та сировинна проблеми. Екологічна криза та форми її прояву. Демографічні проблеми світу та шляхи їх вирішення. Проблема та шляхи скорочення зон зuboжіння, голоду і хвороб у світі.

Роль України в європейській політиці безпеки. Євроінтеграція та енергетична безпека. Соціальні аспекти євроінтеграції в Україні.

Основні екологічні проблеми в Україні під час війни та їх вирішення в рамках сталого розвитку. Вплив війни на навколишнє середовище в Україні. Екологічні аспекти відновлення після війни. Інноваційні технології для відновлення країни. Досвід інших країн у відновленні після конфліктів.

Вплив цифровізації на розвиток «зелених» технологій та сталого розвитку.

Необхідність і форми міжнародного співробітництва у вирішенні глобальних проблем та розвитку світового господарства.

1.4. Самостійна робота

Самостійна робота здобувачів вищої освіти виконується в позааудиторний час, передбачений тематичним планом освітньої компоненти. Робота виконується самостійно з одержанням необхідних консультацій від науково-педагогічного працівника.

1.4.1. Методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

Робота подається в надрукованому вигляді на аркушах формату А 4, в якій послідовно подаються відповіді на кожне завдання з усіх тем освітньої компоненти. Стандартними вимогами для комп'ютерного виконання тексту роботи є шрифт Times New Roman розміром кегля 14 при міжрядковому інтервалі 1,5. Поля: верхнє – 2,0 см, нижнє – 2,0 см, ліве – 3,0 см, праве – 1,0 см. Не лише зміст, але й форма роботи мусить відповідати чинним вимогам. Першою її сторінкою є титульний аркуш, де зазначається назва вищого навчального закладу та кафедри, на яку подається робота, дисципліна, прізвища виконавця і рецензента.

Обов'язковим є наявність переліку використаної літератури з посиланням на неї в тексті самостійної роботи. Наприкінці роботи виконавцем ставиться особистий підпис і дата завершення роботи.

1.4.2. Завдання для виконання самостійної роботи

Тема 1. Предмет і метод економічної теорії

Завдання 1. Обґрунтуйте практичне значення економічної теорії.

Завдання 2. Охарактеризуйте основні праці одного із представників будь-якої школи (напрямку) економічної теорії.

Тема 2. Економічна система суспільства

Завдання 1. Перечисліть основні структурні елементи та принципи побудови економічної системи.

Завдання 2. Наведіть приклади існування різних економічних систем.

Тема 3. Виробництво, його сутність та роль у житті суспільства

Завдання 1. Охарактеризуйте сучасний етап розвитку товарного виробництва, на прикладі розвинутих країн світу.

Завдання 2. Скориставшись даними Державної служби статистики України, наведіть показники економічної та соціальної ефективності виробництва в Україні.

Завдання 3. Як, на вашу думку, впливає війна на процеси виробництва та економіку України?

Тема 4. Теорія товару і грошей

Завдання 1. Які сучасні зміни в грошовому обігу?

Завдання 2. Які шляхи подолання інфляції в економіці України?

Тема 5. Капітал підприємства, його кругообіг та обіг

Завдання 1. Які фактори визначають величину вартості робочої сили?

Завдання 2. Яке відношення має національне багатство до капіталу?

Тема 6. Доходи населення, їх формування та розподіл

Завдання 1. Скориставшись даними Державної служби статистики України, оцініть диференціацію доходів населення України.

Завдання 2. Проаналізуйте рівень та якість життя населення України, використовуючи дані Державної служби статистики України.

Тема 7. Ринкова економіка: суть, функції і структура. Суб'єкти ринкової економіки

Завдання 1. Чим відрізняється структура ринку від його інфраструктури?

Завдання 2. Охарактеризуйте антимонопольну діяльність України.

Тема 8. Підприємство та підприємництво в ринковій економіці

Завдання 1. Використовуючи статистичну інформацію Державної служби статистики України, проаналізуйте динаміку кількості підприємств за видами економічної діяльності, за розміром та за формою власності за останні три роки

Завдання 2. Назвіть переваги та недоліки малого підприємництва.

Завдання 3. Які можливості використання штучного інтелекту в діяльності сучасних підприємств?

Завдання 4. Охарактеризуйте політику зайнятості в Україні під час війни.

Тема 9. Капітал сфери обігу

Завдання 1. У чому полягає відмінність між депозитами та ощадними внесками?

Завдання 2. Який вплив на національну економіку мають міжнародні кредитні інститути?

Тема 10. Ринкові відносини в аграрному секторі

Завдання 1. У чому полягає проблема власності на землю і як вона вирішується в Україні?

Завдання 2. Проаналізуйте напрями державної підтримки АПК.

Тема 11. Держава та її економічні функції

Завдання 1. Охарактеризуйте співвідношення державного і ринкового механізмів регулювання національної економіки.

Завдання 2. Яка роль банківської системи України у розвитку економіки?

Завдання 3. Як відбувається соціальний захист населення України в умовах війни?

Тема 12. Світове господарство і міжнародні економічні відносини

Завдання 1. Назвіть перспективи інтеграції економіки України у світову економічну систему.

Завдання 2. Яка роль транснаціональних корпорацій в інтернаціоналізації суспільного виробництва.

Завдання 3. Назвіть напрями глобалізації економіки країни в умовах розвитку штучного інтелекту.

Тема 13. Економічні аспекти глобальних проблем

Завдання 1. Які шляхи і можливості може використати людство для розв'язання глобальних проблем сьогодення?

Завдання 2. В чому суть концепції ноосфери В. Вернадського і які висновки можна з неї зробити?

1.5. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання передбачаються у формі рефератів-оглядів. Завдання обирається здобувачем вищої освіти на початку семестру і виконується за усталеними вимогами.

1.5.1. Основні вимоги до написання рефератів-оглядів

При виконанні індивідуального завдання необхідно взяти до уваги, що реферат (лат. *refere* – доношу, повідомляю, переказую) – це короткий переказ змісту наукової роботи, книги або вчення, оформлене у вигляді письмової публічної доповіді; доповідь на задану тему, зроблена на основі критичного огляду відповідних джерел інформації (наукових праць, літератури по темі).

Зі свого боку, реферат-огляд складається на основі декількох джерел і зіставляє різні точки зору з досліджуваного питання.

Реферат-огляд, незалежно від теми, містить визначені реквізити: титульна сторінка встановленого зразка, вступ, розділи, висновки, список використаних джерел і додатки (у разі необхідності).

Обов'язково в тексті повинні бути посилання на джерела, що були використані при написанні реферату. Посилання подаються у квадратних дужках з вказівкою номера джерела, за яким воно внесене у список використаних джерел, та сторінки (якщо подається точна цитата або числові дані), наприклад [3, с.8].

Технічні вимоги: текст має бути набраний шрифтом Times New Roman, 14 кеглем через 1,5 інтервали. Поля: верхнє – 2,0 см, нижнє – 2,0 см, ліве – 3,0 см, праве – 1,0 см. Загальний обсяг реферату-огляду – до 15 сторінок формату А4.

1.5.2. Тематики рефератів-оглядів

1. Зародження економічної теорії і основні етапи її розвитку.
2. Сучасні напрями в економічній теорії
3. Застосування сучасних поглядів економістів у процесі реформування національної економіки.
4. Розвиток економічної думки в Україні.
5. Ступені пізнання економічних законів та їх використання в господарській діяльності
6. Відносини власності в суспільному виробництві як детермінантний чинник економічної системи
7. Інформація як сучасний фактор виробництва.
8. Командно-адміністративна економічна система.
9. Змішані (поліформічні) системи та моделі переходу до них
10. Перехідна економічна система та особливості її формування в Україні.
11. Невидима рука ринку і досконала конкуренція.

12. Економічна політика України в контексті досвіду інших країн.
13. Сутність та основні форми процесу роздержавлення в Україні.
14. Основні особливості етапів приватизації в Україні.
15. Розвиток форм вартості та відносин обміну як історичний процес виникнення грошей
16. Теорії вартості товару (трудова, маржиналістська, неокласичного синтезу).
17. Функції закону вартості та його роль в переростанні простого товарного виробництва у розвинене капіталістичне товарне виробництво.
18. Спільні ознаки і відмінності простого товарного та розвиненого капіталістичного товарного виробництва.
19. Двоїстий характер праці, уречевленої в товарі.
20. Специфіка прояву суспільного характеру праці і виробництва.
21. Товар як економічна категорія в поглядах економістів ХХ століття.
22. Реалізація положень монетарної теорії в практиці економічних реформ в Україні.
23. Сутнісні особливості сучасних грошей та їх функції.
24. Природа сучасного кредиту та кредитної політики.
Кредит та його роль у ринковій економіці.
25. Грошовий обіг у відкритій економіці.
26. Конкуренція і монополія в ринковій економіці.
27. Антимонопольна політика держави
28. Особливості формування ринкових відносин в Україні на сучасному етапі.
29. Цінова еластичність попиту і пропозиції.
30. Товарні та фондові біржі і їх роль у відтворенні суспільного виробництва.
31. Державне регулювання різних видів ринків в Україні
32. Світовий досвід правового захисту вільної конкуренції на ринку.
33. Основні тенденції розвитку різних видів ринку в Україні.
34. Захист від недобросовісної конкуренції в українському законодавстві.
35. Національна поліція у боротьбі з тіньовими ринками.
36. Інфляція та шляхи її подолання.
37. Специфіка формування витрат в процесі кругообігу промислового, торговельного та банківського капіталів
38. Підприємництво і стан його розвитку в Україні під час війни.
39. НТП як чинник ефективності господарської діяльності підприємства.
40. Державна підтримка малого підприємництва в Україні під час війни.
41. Основні умови легітимації діяльності підприємства в Україні.
Порівняльна характеристика організаційно-правових форм підприємництва в Україні.
42. Державне регулювання економіки та його методи.
Державний бюджет і його роль у соціально-економічному розвитку країни.
43. Соціальна відповідальність підприємницьких структур.
44. Прибуток як економічна форма реалізації власності на капітал.
45. Нагромадження і його ефективність
46. Специфіка функціонування робочої сили як фактора виробництва
47. Земельна рента як економічна форма реалізації власності на землю та її види
48. Електронні гроші та форми їх застосування.
49. Особливості оплати праці в Україні.
50. Сімейні доходи населення: джерела формування і напрямки використання.
51. Заробітна плата, її функції форми та системи.
52. Соціальний захист населення України в умовах війни
53. Агропромисловий комплекс, його функції і структура.
54. Світове господарство: суть, об'єктивні основи становлення та особливості розвитку на сучасному етапі.
55. Міжнародне співробітництво у розв'язанні глобальних проблем як чинник розвитку світового господарства.
56. Суть і об'єктивні основи міжнародної економічної інтеграції.

57. Вплив світової фінансової кризи на економіку України.
58. Економічні аспекти глобальних проблем.
59. Політика зайнятості в Україні під час війни.
60. Корупція в процесі відновлення країни.
61. Проблема безробіття в умовах післявоєнного відновлення країни.
62. Цифровізація та її вплив на ефективність державних послуг.
63. Роль електронної комерції у відновленні економіки після війни.
64. Цифровізація та її вплив на розвиток «зелених» технологій та сталого розвитку.
65. Вплив штучного інтелекту на сучасну економіку.
66. Можливості використання штучного інтелекту в діяльності сучасних підприємств
67. Інструменти штучного інтелекту у формуванні та збереженні трудового потенціалу.
68. Глобалізація економіки країни в умовах розвитку штучного інтелекту.

1.6. Підсумковий контроль

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі екзамену.

1.6.1. Питання для підсумкового контролю

1. Становлення і основні етапи розвитку економічної теорії як науки.
2. Сучасні напрями, школи і течії економічної теорії.
3. Предмет економічної теорії. Функції економічної теорії.
4. Система економічних законів.
5. Методи пізнання економічних процесів і явищ.
6. Взаємозв'язок економічної теорії, економічної політики та господарської практики.
7. Економічні потреби суспільства, їх суть і структура. Корисність продукту. Потреби та ресурси.
8. Економічні інтереси: суть, структура, класифікація. Взаємодія потреб та інтересів як рушійна сила соціально-економічного прогресу.
9. Суть економічної системи, її структура. Типи економічних систем. Змішана економічна система.
10. Власність як економічна категорія. Суб'єкти та об'єкти власності.
11. Структура економічної власності. Типи і форми власності.
12. Основні тенденції у відносинах власності на сучасному етапі.
13. Особливості розвитку відносин власності в Україні. Економічна суть роздержавлення власності. Приватизація.
14. Виробництво як основа життя та розвитку суспільства. Процес праці і процес виробництва.
15. Економічний вибір. Крива виробничих можливостей. Основні фактори суспільного виробництва, їх взаємозв'язок.
16. Ресурси виробництва та їх види.
17. Ефективність виробництва її економічні та соціальні показники.
18. Основні форми організації суспільного виробництва: натуральне і товарне. Суспільний поділ праці.
19. Товарне виробництво як основа ринкової економіки.
20. Товар як фундаментальна категорія товарного виробництва. Вартість товару.
21. Суть вартості товару та визначення її величини. Теорії вартості.
22. Закон вартості, його сутність та функції.
23. Розвиток товару і товарного виробництва в сучасних умовах.
24. Еволюція форм вартості і виникнення грошей. Роль грошей в ринковій економіці. Суть грошей, їх функції. Гроші та ціна.
25. Грошовий обіг, його закони і методи регулювання. Сучасні зміни в ринковому обігу.
26. Суть, причини, наслідки інфляції, шляхи подолання.
27. Об'єктивні передумови виникнення ринку. Основні ознаки ринкової економіки.
28. Суть і функції ринку

29. Структура ринку.
30. Основні суб'єкти ринкової економіки:
31. Попит і пропозиція як елементи ринку. Закон попиту і пропозиції.
32. Ціни та ціноутворення.
33. Конкуренція: суть, форми, методи. Закон конкуренції.
34. Суть, причини та види монополії. Форми монополій. Монопольна влада. Економічні наслідки монополізму. Проблема обмеження конкуренції з боку монополій.
35. Держава як організатор конкурентних відносин. Антимонопольне законодавство. Антимонопольна політика в Україні.
36. Сутність підприємництва та умови його існування. Види, суб'єкти та форми підприємництва.
37. Підприємство як суб'єкт економічної системи. Функції підприємств.
38. Ризик в діяльності підприємства та управління ним. Проблеми банкрутства.
39. Перспективи розвитку підприємництва в Україні.
40. Система державної підтримки малого і середнього бізнесу.
41. Сутність капіталу, його матеріально-речовий зміст та соціально-економічна форма.
42. Промисловий капітал та його кругообіг.
43. Основний і оборотний капітал. Час обороту капіталу та його складові частини.
44. Амортизація та відтворення основного капіталу. Фізичний та моральний знос основного капіталу.
45. Оборотні засоби та їх структура.
46. Показники ефективності використання основного та обігового капіталу. Рентабельність.
47. Сфера обігу в ринковій економіці. Суть, функції та місце сфери обігу у ринковій економіці
48. Природа і генезис торговельного капіталу. Торговий прибуток. Товарна біржа.
49. Генезис, природа і джерела позичкового капіталу. Норма позичкового проценту.
50. Кредит як форма руху позичкового капіталу. Форми кредиту.
51. Акціонерно-корпоративний капітал. Цінні папери.
52. Банківська система як інфраструктурний елемент сучасної ринкової економіки.
53. Фондова біржа та її функції.
54. Аграрні відносини, їх зміст та специфіка.
55. Рентні відносини. Сутність земельної ренти, її види та механізм створення.
56. Земля як економічна категорія і фактор виробництва. Форми власності на землю і форми господарювання у сільському господарстві. Ринок землі. Ціна землі.
57. Агропромислова інтеграція і агропромисловий комплекс. Агробізнес.
58. Державна політика регулювання сільськогосподарського виробництва.
59. Доходи, їх види та джерела формування. Сутність та механізм розподілу доходів.
60. Функціональний розподіл доходів. Заробітна плата, її форми та системи. Номінальна та реальна заробітна плата.
61. Підприємницький дохід. Доходи від власності та рентні доходи.
62. Сімейні доходи, їх структура та використання. Диференціація доходів населення. Заощадження населення.
63. Соціальні аспекти економічних відносин. Рівень та якість життя населення.
64. Система соціального захисту населення.
65. Роль держави у регулюванні розподілу доходів і забезпеченні соціального захисту.
66. Необхідність і суть державного регулювання в ринковій економіці.
67. Економічні функції держави. Межі державного регулювання.
68. Форми, методи та інструменти державного регулювання економіки.
69. Фінанси в системі економічних відносин. Фінансова система і фінансове регулювання.
70. Сутність і структура державного бюджету.
71. Державні доходи. Податкова система і податкове регулювання. Крива Лаффера.
72. Бюджетно-податкова система як інструмент економічної політики держави.

73. Суть світового господарства, етапи його розвитку. Сучасна організаційно-економічна структура світового господарства. Закономірності розвитку світового господарства.
74. Форми міжнародних економічних відносин.
75. Економічна інтеграція. Її суть та стадії.
76. ТНК в системі міжнародних економічних зв'язків.
77. Міжнародний поділ праці та його основні форми. Міжнародна торгівля.
78. Міжнародний рух капіталу. Причини, форми вивозу капіталу.
79. Світові валютно-кредитні відносини.
80. Міжнародна міграція робочої сили.
81. Причини виникнення, сутність і класифікація глобальних проблем.
82. Паливно-енергетична та сировинна проблеми.
83. Екологічна криза та форми її прояву.
84. Демографічні проблеми світу та шляхи їх вирішення.
85. Необхідність і форми міжнародного співробітництва у вирішенні глобальних проблем та розвитку світового господарства.

1.6.2. Структура екзаменаційного білета:

1.6.2.1. Структура екзаменаційного білета за умови здачі екзамену он-лайн

Завдання 1. Дайте письмову відповідь на теоретичне питання:

Міграція робочої сили в Україні під час війни.

(Копіювання тексту з літературних джерел не оцінюється позитивно).

Завдання 2. Вкажіть відповіді, одна з яких є правильною, на тестові завдання, що надіслані у Google-classe.

2.1. Маржиналізм характеризується вивченням:

- а) суб'єктивно-психологічних законів економічної поведінки людей і граничних величин;
- б) суб'єктивно-психологічних законів економічної поведінки людей і середніх величин;
- в) об'єктивних законів виробництва, розподілу, обміну і споживання матеріальних благ та середніх величин;
- г) об'єктивних законів виробництва, розподілу, обміну і споживання матеріальних благ та граничних величин.

...

2.25. При сплаті процента за позику гроші виконують функцію:

- а) міри вартості;
- б) засобу обігу;
- в) засобу платежу;
- г) засобу заощадження.

Завдання 3. Розв'яжіть практичну ситуацію.

Розрахуйте ціну ділянки землі за умови, що вона приносить щорічну ренту в 30 тис. грн., а банківський процент складає 15 %.

1.6.2.2. Структура екзаменаційного білета за умови здачі екзамену оф-лайн

Завдання 1. Дайте відповідь на теоретичне питання:

Міграція робочої сили в Україні під час війни.

Завдання 2. Вкажіть відповіді, одна з яких є правильною, на тестові завдання.

2.1. Маржиналізм характеризується вивченням:

- а) суб'єктивно-психологічних законів економічної поведінки людей і граничних величин;
- б) суб'єктивно-психологічних законів економічної поведінки людей і середніх величин;
- в) об'єктивних законів виробництва, розподілу, обміну і споживання матеріальних благ та середніх величин;

г) об'єктивних законів виробництва, розподілу, обміну і споживання матеріальних благ та граничних величин.

...

2.25. При сплаті процента за позику гроші виконують функцію:

- а) міри вартості;
- б) засобу обігу;
- в) засобу платежу;
- г) засобу заощадження.

Завдання 3. Розв'яжіть практичну ситуацію.

Розрахуйте ціну ділянки землі за умови, що вона приносить щорічну ренту в 30 тис. грн., а банківський процент складає 15 %.

2. Схема нарахування балів

2.1. Нарахування балів здобувачам вищої освіти з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

2.2. Обсяг балів, здобутих здобувачем вищої освіти під час лекцій з освітньої компоненти, обчислюється у пропорційному співвідношенні кількості відвіданих лекцій і кількості лекцій, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатками 1 і 2 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова

З цієї освітньої компоненти передбачено проведення 16 лекційних занять за денною формою навчання.

Отже, здобувач вищої освіти може набрати під час лекцій таку кількість балів (табл. 2.1)

Таблиця 2.1

Розподіл балів здобутих під час лекцій здобувачами вищої освіти

№ з/п	Форма навчання	Кількість лекцій за планом	Кількість відвіданих лекцій															
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1.	Денна	16	0,6	1,3	1,9	2,5	3,1	3,8	4,4	5,0	5,6	6,3	6,9	7,5	8,1	8,8	9,4	10,0

2.3. З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 16 семінарських занять за денною формою навчання.

За результатами семінарського (практичного, лабораторного) заняття кожному здобувачу вищої освіти до відповідного документа обліку успішності виставляється кількість балів від 0 до 5 числом, кратним 0,5, яку він отримав протягом заняття.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів наведені у п.4.3.8. Положення про організацію освітнього процесу у ХУУП, затверджене рішенням вченої ради від 05.07.2016 р., протокол №16, введене в дію наказом від 08.06.2016 р. № 359/16 (в редакції рішення вченої ради ХУУП імені Леоніда Юзькова від 28 серпня 2020 року, протокол № 1, з 01 вересня 2020 року, наказ ХУУП імені Леоніда Юзькова від 28 серпня 2020 року № 312/20)

2.4. Перерозподіл кількості балів в межах максимально можливої кількості балів за самостійну роботу здобувачів вищої освіти та виконання індивідуальних завдань, наведено в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Розподіл балів за самостійну роботу з навчальної дисципліни «Економічна теорія»

№ з/п	13 тем	Номер теми													Усього балів
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	
1.	Максимальна кількість балів за самостійну роботу	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	13
2.	Максимальна кількість балів за індивідуальне завдання	7													7
	Усього балів														20

2.5. За семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового екзамену з навчальної дисципліни «Економічна теорія», здобувач вищої освіти денної форми навчання може максимально одержати 30 балів.

Перерозподіл балів в межах максимально можливого одержання їх кількості за надані здобувачами вищої освіти відповіді в усній та письмовій формі відповідно на питання, тестові завдання та розв'язок задачі екзаменаційного білета, наведено у табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Розподіл балів для семестрового контролю з навчальної дисципліни «Економічна теорія»

№ з/п	Алгоритм нарахування балів	Номер завдань екзаменаційного білета / кількість балів			Разом балів
		1	2	3	
1.	Максимальна кількість балів за письмову відповідь на питання екзаменаційного білета	10,0	-	-	10,0
2.	Максимальна кількість балів за письмову відповідь на тестові завдання	-	10,0	-	10,0
3.	Максимальна кількість балів за розв'язок задачі	-	-	10,0	10,0
	Усього балів	10,0	10,0	10,0	30,0

3. Рекомендовані джерела

Тема 1

1. А.М. Андрищенко. Економічна теорія. Навч. посіб. К.: Центр навчальної літератури. 2022. 520 с.
2. Галушка З.І., Поченчук Г.М. Економіка: теорія і практика. Підручник. Чернівці: Чернів. нац. ун-т. 2020. 232 с.
3. Економічна теорія: навчальний посібник. Укл: М.І. Колосінська, С.І. Белей, С.В. Бойда. Чернівці: Чернівець. нац. унів-т., 2021. 200 с.
4. Економічна теорія: навч. посіб. / Л. С. Шевченко, О. А. Гриценко, О. С. Марченко та ін.; за заг. ред. Л. С. Шевченко. 2-ге вид. Харків: Право, 2019. 268 с
5. Круш П.В. Основи економічної теорії. Навч. посібник. Реком. МОН України. 2023 р. 448 с.
6. Мацелюх Н.П. Основи економічної науки. Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2020. 324 с.
7. Сірко А. В. Економічна теорія. Політекономія: навч. посіб. Київ: ЦУЛ, 2016. 416 с.
8. Федоренко В. Г. Політична економія: підручник. 2-ге вид. Київ: Алерта, 2015. 487 с.
9. Чепінога В.Г. Економічна теорія: підручник К.: Юрінком Інтер, 2023. 656 с.

Тема 2

1. А.М. Андрищенко. Економічна теорія. Навч. Посіб. К.: Центр навчальної літератури. 2022. 520 с.
2. Економічна теорія: навч. посіб. Л. С. Шевченко, О. А. Гриценко, О. С. Марченко та ін.; за заг. ред. Л. С. Шевченко. 2-ге вид. Харків: Право, 2019. 268 с.
3. Економічна теорія: навчальний посібник. Укл: М.І. Колосінська, С.І. Белей, С.В. Бойда. Чернівці: Чернівець. нац. унів-т., 2021. 200 с.
4. Економічна теорія: політекономія: підручник для студ. вищ. навч. закл. / За ред. В. Д. Базилевича. 9-те вид., перероб. і доп. Київ: Знання, 2014. 710 с.
5. Круш П.В. Основи економічної теорії. Навч. посібник. Реком. МОН України. 2023 р. 448 с.
6. Мацелюх Н.П. Основи економічної науки. Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2020. 324 с.
7. Сірко А. В. Економічна теорія. Політекономія: навч. посіб. Київ: ЦУЛ, 2016. 416 с.
8. Федоренко В. Г. Політична економія: підручник. 2-ге вид. Київ: Алерта, 2015. 487 с.
9. Чепінога В.Г. Економічна теорія: підручник К.: Юрінком Інтер, 2023. 656 с.

Тема 3

1. А.М. Андрищенко. Економічна теорія. Навч. Посіб. К.: Центр навчальної літератури. 2022. 520 с.
2. Бублик М., Копач Т., Піхняк Т. Інноваційні системи менеджменту та їх інструменти для управління людським капіталом на ринку інформаційно-комунікаційних технологій. *Економічний аналіз*. 2022. Том 32. № 2. С. 277-285
3. Галушка З.І., Поченчук Г.М. Економіка: теорія і практика. Підручник. Чернівці: Чернів. нац. ун-т. 2020. 232 с.
4. Економіка: теорія і практика. Підручник. / Галушка З.І., Поченчук Г.М. Чернівці: Чернів. нац. ун-т. 2020. 232с.
5. Економічна теорія: навчальний посібник. Укл: М.І. Колосінська, С.І. Белей, С.В. Бойда. Чернівці: Чернівець. нац. унів-т., 2021. 200 с.
6. Економічна теорія: навч. посіб. / Л. С. Шевченко, О. А. Гриценко, О. С. Марченко та ін.; за заг. ред. Л. С. Шевченко. 2-ге вид. Харків: Право, 2019. 268 с.
7. Круш П.В. Основи економічної теорії. Навч. посібник. Реком. МОН України. 2023 р. 448 с.
8. Мацелюх Н.П. Основи економічної науки. Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2020. 324 с.
9. Сірко А. В. Економічна теорія. Політекономія.: навч. посіб. Київ: ЦУЛ, 2016. 416 с.
10. Trusova, N., Kotvytska, N., Pikhniak, T., Pavlova, M., Plotnichenko, S. & Sakun, A. (2022). Attracting foreign investment in cyclic imbalances of the economy. *Scientific Horizons*, 25(5), 101-116. DOI: 10.48077/scihor.25(5).2022.101-116.

11. Чепінога В.Г. Економічна теорія: підручник К.: Юрінком Інтер, 2023. 656 с.

Тема 4

1. А.М. Андрищенко. Економічна теорія. Навч. Посіб. К.: Центр навчальної літератури. 2022. 520 с.
2. Vita M. Havryliuk, Volodymyr K. Rudyk, Nataliia L. Korzhenivska, Tetiana A. Pikhniak and Ivanna O. Cheschnevska. The Strategy for Managing Financial Resources of the Pension System of the Oecd Countries and Ukraine. *Economic Affairs*, Vol. 68(Special Issue), pp. 757-764, May 2023.
3. Економічна теорія: навчальний посібник. Укл: М.І. Колосінська, С.І. Белей, С.В. Бойда. Чернівці: Чернівець. нац. унів-т., 2021. 200 с.
4. Економіка: теорія і практика. Підручник. / Галушка З.І., Поченчук Г.М. Чернівці: Чернів. нац. ун-т. 2020. 232с
5. Економічна теорія: навч. посіб. / Л. С. Шевченко, О. А. Гриценко, О. С. Марченко та ін.; за заг. ред. Л. С. Шевченко. 2-ге вид. Харків: Право, 2019. 268 с.
6. Ihor Yaremko, Tetyana Pikhnyak, Nataliya Dumych. The use of financial instruments: European experience and lessons for Ukraine. *International Economic Journal. Economics, Entrepreneurship, Management*. Vol. 9, No. 2. 2022.19-30. DOI: 10.23939/eem2022.02.019.
7. Круш П.В. Основи економічної теорії. Навч. посібник. Реком. МОН України. 2023 р. 448 с.
8. Мацелюх Н.П. Основи економічної науки. Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2020. 324 с.
9. Піхняк Т.А., Березюк А. В. Інфляція в Україні: причини, наслідки та антиінфляційна політика. *Економіка, фінанси, облік, управління та право: проблеми, тенденції, досягнення: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції* (Полтава, 9 листопада 2021 р.): у 2 ч. Полтава: ЦФЕНД, 2021. Ч. 1. С.6-8.
10. Піхняк Т., Слободян М., Мовчан В. Державний борг України та інших країн: порівняльний аспект. *Вісник Хмельницького національного університету. Серія: Економічні науки*. Том 328 № 2 (2024). С.39-43.
11. Сірко А. В. Економічна теорія. Політекономія: навч. посіб. Київ: ЦУЛ, 2016. 416 с.
12. Федоренко В. Г. Політична економія: підручник. 2-ге вид. Київ: Алерта, 2015. 487 с.
13. Чепінога В.Г. Економічна теорія: підручник К.: Юрінком Інтер, 2023. 656 с.

Тема 5

1. А.М. Андрищенко. Економічна теорія. Навч. Посіб. К.: Центр навчальної літератури. 2022. 520 с.
2. Економічна теорія: навчальний посібник. Укл: М.І. Колосінська, С.І. Белей, С.В. Бойда. Чернівці: Чернівець. нац. унів-т., 2021. 200 с.
3. Економічна теорія: навч. посіб. / Л. С. Шевченко, О. А. Гриценко, О. С. Марченко та ін.; за заг. ред. Л. С. Шевченко. 2-ге вид. Харків: Право, 2019. 268 с
4. Круш П.В. Основи економічної теорії. Навч. посібник. Реком. МОН України. 2023 р. 448 с.
5. Мацелюх Н.П. Основи економічної науки. Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2020. 324 с.
6. Сірко А. В. Економічна теорія. Політекономія: навч. посіб. Київ: ЦУЛ, 2016. 416 с.
7. Федоренко В. Г. Політична економія: підручник. 2-ге вид. Київ: Алерта, 2015. 487 с.
8. Чепінога В.Г. Економічна теорія: підручник К.: Юрінком Інтер, 2023. 656 с.

Тема 6

1. А.М. Андрищенко. Економічна теорія. Навч. Посіб. К.: Центр навчальної літератури. 2022. 520 с.
2. Bublyk M., Mykhailov V., Matseliukh Y., Pihniak T., Selskyi A., Grybyk I. Change management in R&D-quality costs in challenges of the global economy. *CEUR Workshop Proceedings*, 2021. Vol. 2870, pp. 1139–1151. URL: [http://ceur-ws.org/Vol 2870 /paper83.pdf](http://ceur-ws.org/Vol%202870/paper83.pdf).
3. Vita M. Havryliuk, Volodymyr K. Rudyk, Nataliia L. Korzhenivska, Tetiana A. Pikhniak and Ivanna O. Cheschnevska. The Strategy for Managing Financial Resources of the Pension System of the Oecd Countries and Ukraine. *Economic Affairs*, Vol. 68(Special Issue), pp. 757-764, May 2023.

4. Економіка: теорія і практика. Підручник. / Галушка З.І., Поченчук Г.М. Чернівці: Чернів. нац. ун-т. 2020. 232с
5. Економічна теорія: навчальний посібник. Укл: М.І. Колосінська, С.І. Белей, С.В. Бойда. Чернівці: Чернівець. нац. унів-т., 2021. 200 с.
6. Економічна теорія: навч. посіб. / Л. С. Шевченко, О. А. Гриценко, О. С. Марченко та ін.; за заг. ред. Л. С. Шевченко. 2-ге вид. Харків: Право, 2019. 268 с.
7. Круш П.В. Основи економічної теорії. Навч. посібник. Реком. МОН України. 2023 р. 448 с.
8. Піхняк Т.А., Костарной С.В. Податкові преференції, як засіб підтримки суб'єктів господарювання в умовах пандемії. *Збірник праць Таврійського державного агротехнологічного університету імені Д.Моторного (ТДАТУ). Економічні науки.* №1(45), 2022 р. С.112-118.
9. Мацелюх Н.П. Основи економічної науки. Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2020. 324 с.
10. Сірко А. В. Економічна теорія. Політекономія: навч. посіб. Київ: ЦУЛ, 2016. 416 с.
11. Трусова Н.В., Радченко Н.Г., Піхняк Т.А. Податки в системі мобілізації публічних доходів. *Збірник наукових праць ТДАТУ імені Дмитра Моторного. Економічні науки.* №2(44), 2021. С. 193 -201.
12. Федоренко В. Г. Політична економія: підручник. 2-ге вид. Київ: Алерта, 2015. 487 с.
13. Чепінога В.Г. Економічна теорія: підручник К.: Юрінком Інтер, 2023. 656 с.

Тема 7

1. А.М. Андрющенко. Економічна теорія. Навч. Посіб. К.: Центр навчальної літератури. 2022. 520 с.
2. Економічна теорія: навч. посіб. / Л. С. Шевченко, О. А. Гриценко, О. С. Марченко та ін.; за заг. ред. Л. С. Шевченко. 2-ге вид. Харків: Право, 2019. 268 с
3. Економічна теорія: навчальний посібник. Укл: М.І. Колосінська, С.І. Белей, С.В. Бойда. Чернівці: Чернівець. нац. унів-т., 2021. 200 с.
4. Економічна теорія: навч. посіб. / Л. С. Шевченко, О. А. Гриценко, О. С. Марченко та ін.; за заг. ред. Л. С. Шевченко. 2-ге вид. Харків: Право, 2019. 268 с.
5. Круш П.В. Основи економічної теорії. Навч. посібник. Реком. МОН України. 2023 р. 448 с.
6. Мацелюх Н.П. Основи економічної науки. Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2020. 324 с.
7. Сірко А. В. Економічна теорія. Політекономія : навч. посіб. Київ: ЦУЛ, 2016. 416 с.
8. Федоренко В. Г. Політична економія: підручник. 2-ге вид. Київ: Алерта, 2015. 487 с.
9. Чепінога В.Г. Економічна теорія: підручник К.: Юрінком Інтер, 2023. 656 с.

Тема 8

1. А.М. Андрющенко. Економічна теорія. Навч. Посіб. К.: Центр навчальної літератури. 2022. 520 с.
2. Г. І. Башнянин, М. Г. Москва, М. Я. Вірт, Т. А. Піхняк. Державне управління малим підприємництвом у трансформаційній економіці України : монографія. Львів: ЛІГА-ПРЕС, 2014. 170 с.
3. Господарський кодекс України: Кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV. Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
4. Економіка: теорія і практика. Підручник. / Галушка З.І., Поченчук Г.М. Чернівці: Чернів. нац. ун-т. 2020. 232с
5. Економічна теорія: навчальний посібник. Укл: М.І. Колосінська, С.І. Белей, С.В. Бойда. Чернівці: Чернівець. нац. унів-т., 2021. 200 с.
6. Ihor Yaremko, Tetyana Pikhnyak, Nataliya Dumych. The use of financial instruments: European experience and lessons for Ukraine. *International Economic Journal. Economics, Entrepreneurship, Management.* Vol. 9, No. 2. 2022. 19-30. (Міжнародне фахове видання). DOI: 10.23939/eem2022.02.019.
7. Круш П.В. Основи економічної теорії. Навч. посібник. Реком. МОН України. 2023 р. 448 с.

8. Мацелюх Н.П. Основи економічної науки. Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2020. 324 с.
9. Піхняк Т. А. Сучасні виклики для економічного розвитку малого підприємництва в Україні. *Приазовський економічний вісник*. 2021. № 2 (25). С.24-30.
10. Піхняк Т.А., Костарной С.В. Податкові преференції, як засіб підтримки суб'єктів господарювання в умовах пандемії. *Збірник праць Таврійського державного агротехнологічного університету імені Д.Моторного (ТДАТУ). Економічні науки*. №1(45), 2022 р. С.112-118.
11. Піхняк Т.А. Економічні наслідки сучасних проблем в Україні: Covid-19. *Фінанси та підприємництво: стан, проблеми та перспективи змін у кризовій економіці: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції* (м. Запоріжжя, 20 лютого 2021 року). Східноукраїнський інститут економіки та управління. Запоріжжя: ГО «СІЕУ», 2021. С.43-46.
12. Піхняк Т. А. Фактори підвищення ефективності діяльності суб'єктів малого підприємництва. *XIV Міжнародна науково - практична конференція «Current issues of science and education»*, 23–26 березня 2021р., Рим, Італія. С. 46-50.
13. Про підприємництво: Закон України від 07.02.1991 № 698-ХП. Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/698-12>.
14. Сірко А. В. Економічна теорія. Політекономія: навч. посіб. Київ: ЦУЛ, 2016. 416 с.
15. Стратегії розвитку бізнесу: теорія і практика : навч. посібник / Зоя Галушка, Олена Лусте. Чернівці : Чернівець. над. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. 288 с.
16. Trusova, N., Kotvytska, N., Pikhniak, T., Pavlova, M., Plotnichenko, S. & Sakun, A. (2022). Attracting foreign investment in cyclic imbalances of the economy. *Scientific Horizons*, 25(5), 101-116. DOI: 10.48077/scihor.25(5).2022.101-116.
17. Чепінога В.Г. Економічна теорія: підручник К.: Юрінком Інтер, 2023. 656 с.

Тема 9

1. А.М. Андрущенко. Економічна теорія. Навч. Посіб. К.: Центр навчальної літератури. 2022. 520 с.
2. Економічна теорія: навчальний посібник. Укл: М.І. Колосінська, С.І. Белей, С.В. Бойда. Чернівці: Чернівець. нац. унів-т., 2021. 200 с.
3. Економічна теорія: навч. посіб. / Л. С. Шевченко, О. А. Гриценко, О. С. Марченко та ін.; за заг. ред. Л. С. Шевченко. 2-ге вид. Харків: Право, 2019. 268 с.
4. Круш П.В. Основи економічної теорії. Навч. посібник. Реком. МОН України. 2023 р. 448 с.
5. Мацелюх Н.П. Основи економічної науки. Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2020. 324 с.
6. Про банки і банківську діяльність: Закон України 07.12.2000 № 2121-III. Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>.
7. Про цінні папери та фондовий ринок: Закон України 23.02.2006 № 3480-IV. Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>.
8. Федоренко В. Г. Політична економія: підручник. 2-ге вид. Київ: Алерта, 2015. 487 с.
9. Чепінога В.Г. Економічна теорія: підручник К.: Юрінком Інтер, 2023. 656 с.
10. Якобчук В. П. Економічна теорія: навч. посібник. 3-те вид., перероб. Київ: Видавництво Ліра-К, 2015. 408 с.
11. Чепінога В.Г. Економічна теорія: підручник К.: Юрінком Інтер, 2023. 656 с.

Тема 10

1. А.М. Андрущенко. Економічна теорія. Навч. Посіб. К.: Центр навчальної літератури. 2022. 520 с.
2. Економічна теорія: навчальний посібник. Укл: М.І. Колосінська, С.І. Белей, С.В. Бойда. Чернівці: Чернівець. нац. унів-т., 2021. 200 с.
3. Економічна теорія: навч. посіб. / Л. С. Шевченко, О. А. Гриценко, О. С. Марченко та ін.; за заг. ред. Л. С. Шевченко. 2-ге вид. Харків: Право, 2019. 268 с.
4. Економічна теорія: політекономія: підручник для студ. вищ. навч. закл. / За ред. В. Д. Базилевича. 9-те вид., перероб. і доп. Київ: Знання, 2014. 710 с.

5. Круш П.В. Основи економічної теорії. Навч. посібник. Реком. МОН України. 2023 р. 448 с.
6. Мацелюх Н.П. Основи економічної науки. Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2020. 324 с.
7. Сірко А. В. Економічна теорія. Політекономія: навч. посіб. Київ: ЦУЛ, 2016. 416 с.
8. Федоренко В. Г. Політична економія: підручник. 2-ге вид. Київ: Алерта, 2015. 487 с.
9. Чепінога В.Г. Економічна теорія: підручник К.: Юрінком Інтер, 2023. 656 с.

Тема 11

1. А.М. Андрющенко. Економічна теорія. Навч. Посіб. К.: Центр навчальної літератури. 2022. 520 с.
2. Бюджетний кодекс Украши: Кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI. Верховна Рада України, Законодавство України, [URL:http://zakonl.rada.gov.ua/laws/show/2456-17](http://zakonl.rada.gov.ua/laws/show/2456-17).
3. Vita M. Navryliuk, Volodymyr K. Rudyk, Nataliia L. Korzhenivska, Tetiana A. Pikhniak and Ivanna O. Cheschnevska. The Strategy for Managing Financial Resources of the Pension System of the Oecd Countries and Ukraine. Economic Affairs, Vol. 68(Special Issue), pp. 757-764, May 2023.
4. Економіка: теорія і практика. Підручник. / Галушка З.І., Поченчук Г.М. Чернівці: Чернів. нац. ун-т. 2020. 232с
5. Економічна теорія: політекономія: підручник для студ. вищ. навч. закл. / За ред. В. Д. Базилевича. 9-ге вид., перероб. і доп. Київ: Знання, 2014. 710 с.
6. Економічна теорія: навч. посіб. / Л. С. Шевченко, О. А. Гриценко, О. С. Марченко та ін.; за заг. ред. Л. С. Шевченко. 2-ге вид. Харків: Право, 2019. 268 с
7. Економічна теорія: навчальний посібник. Укл: М.І. Колосінська, С.І. Белей, С.В. Бойда. Чернівці: Чернівець. нац. унів-т., 2021. 200 с.
8. Круш П.В. Основи економічної теорії. Навч. посібник. Реком. МОН України. 2023 р. 448 с.
9. Мацелюх Н.П. Основи економічної науки. Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2020. 324 с.
10. Піхняк Т.А., Піхняк О.А. Роль монетарної політики України в умовах воєнного стану. *Актуальні проблеми сьогодення у сфері фінансів, обліку та аудиту: тези доповідей VIII Всеукраїнської науково - практичної конференції*, 23 травня 2024 р. Хмельницький: ХКТЕІ, 2024. С.134-138.
11. Піхняк Т., Слободян М., Мовчан В. Державний борг України та інших країн: порівняльний аспект. *Вісник Хмельницького національного університету. Серія: Економічні науки*. Том 328 № 2 (2024). С.39-43.
12. Податковий кодекс Украши: Кодекс Украши від 02.12.2010 № 2755-VI. Верховна Рада України, Законодавство України, [URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17](http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17).
13. Сірко А. В. Економічна теорія. Політекономія: навч. посіб. Київ: · ЦУЛ, 2016. 416 с.
14. Федоренко В. Г. Політична економія: підручник. 2-ге вид. Київ: Алерта, 2015. 487 с.
15. Чепінога В.Г. Економічна теорія: підручник К.: Юрінком Інтер, 2023. 656 с.

Тема 12

1. А.М. Андрющенко. Економічна теорія. Навч. Посіб. К.: Центр навчальної літератури. 2022. 520 с.
2. Bublyk M.I. M.M. Nashkerska, T.A. Pikhniak. *Economic Complexity Development by Implementing Production Strategies to Reduce Resource Consumption in the Conditions of a Circular Economy*. Economic journal Odessa polytechnic university. 2024. № 2 (28). P. 101-113.
3. Економіка: теорія і практика. Підручник. / Галушка З.І., Поченчук Г.М. Чернівці: Чернів. нац. ун-т. 2020. 232с
4. Економічна теорія: навчальний посібник. Укл: М.І. Колосінська, С.І. Белей, С.В. Бойда. Чернівці: Чернівець. нац. унів-т., 2021. 200 с.
5. Економічна теорія: навч. посіб. / Л. С. Шевченко, О. А. Гриценко, О. С. Марченко та ін.; за заг. ред. Л. С. Шевченко. 2-ге вид. Харків: Право, 2019. 268 с.
6. Круш П.В. Основи економічної теорії. Навч. посібник. Реком. МОН України. 2023 р. 448 с.
7. Марченко О. С. Економічна теорія: навчально-методичний посібник для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціа-

льності 051 «Економіка» спеціалізації «Бізнес-економіка». Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2020. 131 с.

8. Мацелюх Н.П. Основи економічної науки. Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2020. 324 с.

9. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991 № 959-XII. Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <http://zakonO.rada.gov.ua/laws/show/959-12>.

10. Сірко А. В. Економічна теорія. Політекономія.: навч. посіб. Київ: ЦУЛ, 2016. 416 с.

11. Trusova, N., Kotvytska, N., Pikhniak, T., Pavlova, M., Plotnichenko, S. & Sakun, A. (2022). Attracting foreign investment in cyclic imbalances of the economy. *Scientific Horizons*, 25(5), 101-116. DOI: 10.48077/scihor.25(5).2022.101-116.

12. Чепінога В.Г. Економічна теорія: підручник К.: Юрінком Інтер, 2023. 656 с.

Тема 13

1. А.М. Андрющенко. Економічна теорія. Навч. Посіб. К.: Центр навчальної літератури. 2022. 520 с.

2. Bublyk M.I. M.M. Nashkerska, T.A. Pikhniak. Economic Complexity Development by Implementing Production Strategies to Reduce Resource Consumption in the Conditions of a Circular Economy. *Economic journal Odessa polytechnic university*. 2024. № 2 (28). P. 101-113.

3. Економіка: теорія і практика. Підручник. / Галушка З.І., Поченчук Г.М. Чернівці: Чернів. нац. ун-т. 2020. 232с

4. Економічна теорія: навч. посіб. / Л. С. Шевченко, О. А. Гриценко, О. С. Марченко та ін.; за заг. ред. Л. С. Шевченко. 2-ге вид. Харків: Право, 2019. 268 с

5. Економічна теорія: навчальний посібник. Укл: М.І. Колосінська, С.І. Белей, С.В. Бойда. Чернівці: Чернівець. нац. унів-т., 2021. 200 с.

6. Мацелюх Н.П. Основи економічної науки. Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2020. 324 с.

7. Круш П.В. Основи економічної теорії. Навч. посібник. Реком. МОН України. 2023 р. 448 с.

8. Піхняк Т.А. Економічні наслідки сучасних проблем в Україні: Covid-19. *Фінанси та підприємництво: стан, проблеми та перспективи змін у кризовій економіці: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (м. Запоріжжя, 20 лютого 2021 року). Східноукраїнський інститут економіки та управління*. Запоріжжя: ГО «СІЕУ», 2021.

9. Піхняк Т., Слободян М., Мовчан В. Державний борг України та інших країн: порівняльний аспект. *Вісник Хмельницького національного університету. Серія: Економічні науки*. Том 328 № 2 (2024). С.39-43.

10. Сірко А. В. Економічна теорія. Політекономія: навч. посіб. Київ: ЦУЛ, 2016. 416 с.

11. Федоренко В. Г. Політична економія: підручник. 2-ге вид. Київ: Алерта, 2015. 487 с.

12. Чепінога В.Г. Економічна теорія: підручник К.: Юрінком Інтер, 2023. 656 с.

4. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: www.rada.gov.ua.

2. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

3. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України . URL: <http://www.kmu.gov.ua>.

4. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. URL: <http://www.me.gov.ua>.

5. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL : www.minfin.gov.ua.

6. Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.

7. Офіційний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <http://www.kmu.gov.ua> .

8. Офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку. URL: <http://www.ssmc.gov.ua> .

9. Офіційний сайт наукового журналу «Економіка України». URL: <http://www.economukraine.com.ua/index.php>.

10. Офіційний сайт збірника наукових праць «Економічна теорія та право». URL: <http://econtlaw.nlu.edu.ua>.

11. Офіційний сайт науково-теоретичного журналу «Економічна теорія». URL:<http://etet.org.ua>.
12. Офіційний сайт Інституту демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи Національної академії наук України. URL: <http://www.idss.org.ua>.
13. Офіційний сайт Інституту економіки та прогнозування Національної академії наук України. URL: <http://ief.org.ua>.
14. Офіційний сайт Інституту економічних досліджень та політичних консультацій. URL: <http://www.ier.com.ua>.
15. Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду. URL:<http://www.imf.org/external/>.
16. Офіційний сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. URL: <http://www.me.gov.ua>.

Оновлення навчально – методичних матеріалів:

Викладач дисципліни –

доцентка кафедри менеджменту, економіки, статистики та цифрових технологій, к.е.н, доцентка

_____ Тетяна ПІХНЯК
27 серпня 2024 року

Схвалено кафедрою менеджменту, економіки, статистики та цифрових технологій
27 серпня 2024 року, протокол № 1.

Завідувачка кафедри _____ Наталія ЗАХАРКЕВИЧ
27 серпня 2024 року